

การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔

Educational Administration According to the Principles of Cakka

พระมหาหล่อ ฐานุตโร (เงาสงค์)^๑

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายการบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพจึงได้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้การบริหารปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ซึ่งการบริหารนั้นเป็นศิลปะและการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ดังนั้นนักบริหารต้องยึดเอาหลักธรรมนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารการศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารภายในองค์กรหรือสถานศึกษาจึงต้องมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารการศึกษาให้ดำเนินงานไปสู่ความเจริญตามหลักจักร ๔ ประการ ได้แก่ ๑) การอยู่ในถิ่นที่ดี มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสม ๒) การสมาคมกับคนดี ๓) การตั้งตนไว้ชอบ และ ๔) ความเป็นผู้ได้ทำบุญไว้ก่อนแล้ว

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษา, หลักจักร ๔

Abstract

This article is intended to describe the administration in educational institutions with quality. Buddhist principles are applied to achieve the goal and facilitate administrators in doing their duty well. The administration is an art and the success of work depends on others. Therefore, administrators have to apply the Buddhist principles in their administration appropriately. The Buddhist principles appropriate to educational administration are the four principles of Cakka; 1. Living in a suitable region, 2. Association with good people, 3. Setting oneself in the right course, and 4. Having formerly done meritorious deeds.

Keywords: educational administration, principles of Cakka

^๑พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นแนวทางที่มีความสำคัญยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนการศึกษาให้เป็นการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ เครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของไทยคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ นับเป็นครั้งแรกที่นโยบายการศึกษาของชาติมีสภาพเป็นพระราชบัญญัติ เป็นการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญทั้งแนวคิดโครงสร้าง และกระบวนการ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยและคุณภาพของคนไทยโดยรวมให้สูงขึ้นสถานศึกษามีฐานะทางสังคมมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกทางสังคมโดยการใช้ทรัพยากรการบริหารในการดำเนินการ ซึ่งโดยทั่วไปมีอยู่ ๔ ปัจจัย ด้วยกัน คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งนี้ทรัพยากรในการบริหารดังกล่าวถือว่า คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด โดยข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดได้รับบรรจุการแต่งตั้งตามมาตรา ๔๕ หรือ ๕๐ ก่อนการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ ให้ผู้บังคับบัญชาแจ้งภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผน หลักการและวิธีปฏิบัติราชการบทบาทหน้าที่ของราชการในฐานะเป็นพลเมืองที่ดี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด เพื่อห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจและหน้าที่ราชการของตน ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นและการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองและผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่ควรมิได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

เพื่อการบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพจึงได้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การบริหารงานบุคคลบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ซึ่งการบริหารนั้นเป็นศิลปะและการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ดังนั้นผู้บริหารต้องยึดเอาหลักธรรมนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารการศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารภายในองค์กรหรือสถานศึกษาจึงต้องมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารการศึกษาให้ดำเนินงานไปสู่ความเจริญตามหลักจักร ๔ ประการ ได้แก่ ๑) ปฏิรูปเทสวาสะ การอยู่ในถิ่นที่ดีมีสิ่งแวดล้อมเหมาะสม ๒) สัปบุริ สุปัสสยะ การสมาคมกับคนดี ๓) อัตตสัมมาปณิธิ การตั้งตนไว้ชอบ และ ๔) ปุพเพกตปุญญตา ความเป็นผู้ได้ทำบุญไว้ก่อนแล้ว

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกด้านโดยอาศัยวิธีการจัดองค์การ เพื่อพัฒนาสมาชิกในสังคมให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารศึกษานั้นมีความหมายว่า การดำเนินงานของกลุ่มที่มุ่งมั่นพัฒนาสมาชิกของสังคมให้เจริญงอกงามโดยการนำเอาทฤษฎีและหลักการการบริหารทั่วไปมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการและวิธีการจัดการศึกษาดำเนินการให้การศึกษามีประสิทธิภาพ (พิสุทธิ จันทรเนตร, ๒๕๔๗) เป็นความพยายามที่จะดำเนินเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษาอันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ตำราเรียนและอาคารสถานที่ เป็นต้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือผู้เรียนที่มีคุณภาพในที่สุด (กัลยา วิลาวรรณ, ๒๕๓๙) เป็นความพยายามที่ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

กับการศึกษาร่วมกันกระทำ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในทุกๆ ด้านโดยมีการใช้ทรัพยากรบริหารคือ คน เงิน วัสดุและวิธีการให้เกิดประโยชน์สูงสุด (วรุณยุพา วิโนทพรรษ์, ๒๕๔๖) และเป็นภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่มซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันก็ต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุดด้วย (ธงชัย สันติวงษ์, ๒๕๓๘)

สรุปว่า การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกภายในสถานศึกษาได้ใช้ความพยายามร่วมกันในการจัดการด้านบริหารตามกระบวนการบริหารให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ โดยการใช้ทรัพยากรให้เกิดให้คุ้มค่า มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม อย่างเหมาะสมกับการบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษาเกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการบริหารการศึกษา

ในการบริหารศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องเลือกใช้กระบวนการบริหารทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์และเชิงศิลป์เพื่อให้การบริหารในหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการบริหารการศึกษา จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นคือจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมงานให้มีระบบเป็นไปตามแผนและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงสามารถจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานทางการศึกษาสามารถปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับสถานที่พัฒนาคนให้เจริญก้าวหน้า

ทันวิทยาการอย่างแท้จริง (ธรรณิศจ์ จิตขวัญ, ๒๕๔๒) และกระบวนการบริหารการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ๆ คล้ายคลึงกัน ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องเลือกใช้ความจำเป็นและความเหมาะสมของสถานการณ์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ (กัลป์กร มั่นถาวรวงศ์, ๒๕๔๕)

กระบวนการบริหารการศึกษาของเดมมิง (Deming) สำหรับผู้บริหารและครูในยุคโลกาภิวัตน์ ควรรู้จักและทำความเข้าใจกับวงจร PDCA เพื่อประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ๑) การวางแผน (Plan) การดำเนินการใด ๆ ต้องมีการวางแผน ครูต้องมีการวางแผนการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการบริหารการศึกษา การวางแผนขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริหารระดับใด หากเป็นผู้บริหารระดับหน่วยบังคับบัญชา ของโรงเรียน ก็ต้องวางแผนพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของหน่วยงาน หากเป็นผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการวางแผน ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้แผนที่วางไว้สมบูรณ์และดีที่สุด ถ้าการวางแผนมีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ๒) การปฏิบัติ (Do) เมื่อวางแผนเสร็จแล้วต้องนำไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ ไม่ใช่วางแผนไว้อีกอย่าง แต่ไปทำอีกอย่าง เช่น ครูวางแผนการเรียนการสอนเพียงเป็นการทำหน้าที่เพื่อส่งให้ผู้สอนรายโรงเรียนตรวจเป็นหลักฐานว่าได้ทำหน้าที่ของความเป็นครูครบแล้ว แต่เวลาสอนกับสอนอีกอย่าง ไม่สอนตามแผนที่วางไว้ ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ ๓) ตรวจสอบ (Check) ในระหว่างการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อยู่ นั้น ต้องมีการตรวจสอบหรือ

ประเมินควบคู่กันไป เพื่อวิเคราะห์ผลว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ หรือยังมีปัญหาข้อบกพร่องอย่างไร ๔) การปรับปรุงแก้ไข (Action) เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค ต้องวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือหากประสบผลสำเร็จก็วางแผนปรับปรุงให้ได้ผลดี ดังนั้นวงจรการพัฒนาที่หมุนให้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ไม่หยุดนิ่ง องค์กรใด หยุดหมุนวงจร PDCA ก็เปรียบเสมือนกับคนที่หมดลมหายใจ เพราะฉะนั้น วงจร PDCA จึงเหมาะสมกับการนำมาพัฒนาองค์กรการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้องค์การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเทียบทันกับนานาประเทศ (สุนอมรวิวัฒน์ และคณะ, ๒๕๔๕)

สรุปว่า การบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวกการจัดสรรทรัพยากร การประเมินผลงานและการปรับปรุงรวมทั้งการกระตุ้นหรือการจูงใจ และดำเนินการตามทฤษฎีของเดมมิง (PDCA) เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารในการพัฒนาและการแก้ปัญหาต่างๆ ตามกระบวนการการบริหารการศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดผลสำเร็จได้ด้วยดี

หลักจักร ๔

จักร ๔ หมายถึง หลักธรรม ๔ ประการที่นำบุคคลไปสู่ความเจริญ จักร ๔ หรือ จักรธรรม ๔ บางครั้งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พหุการธรรม คือ ธรรมมีอุปการะมาก หมายถึง ลัทธิธรรมที่นำเราไปสู่ความรุ่งเรือง ดุจลัทธิที่นำเราไปสู่จุดมุ่งหมายในแง่มมหรือมิติที่ซับซ้อนและลึกลับของ ชีวิต หรือการที่เราจะสามารถเข้าถึงบุญกุศลที่เคยได้ทำมาในอดีตภพ อดีตชาติ จักร

ธรรม ๔ ย่อมเป็นจักรหรือวงล้อสำคัญ ที่จะชักนำชีวิตของเราดำเนินไปในวิถีทางที่ถูกต้อง สอดคล้องลงตัว ทั้งนี้ชีวิตจะเจริญก้าวหน้าได้ ต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายนอก และภายใน จึงจะสามารถนำชีวิตไปถึงจุดหมายปลายทางได้ด้วย ความสำเร็จ เราคงต้องพิจารณาองค์ประกอบของจักร ๔ ประกอบด้วย

๑. ปฏีรูปเทสวาสะ คือ สถานที่เหมาะสม หมายถึง การอยู่ในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่ต้องกระทำ เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพ การปฏิบัติธรรม การบำเพ็ญสมณธรรม เป็นต้นแต่ความหมายโดยตรงของจักรข้อที่ ๑ ได้แก่ การอยู่ในท้องถิ่นที่สามารถศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมได้ดี คือ ท้องถิ่นที่มีคนดีผู้รู้ธรรม

๒. สัปปุริสุปัสสยะ คือ คุณภาพของบุคคล หมายถึง การคบสัตบุรุษ สัตบุรุษ เป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า คนดี คนสงบ ตรงกับภาษาบาลีว่า สัปปุริสะ ผู้ที่เป็นสัตบุรุษหรือสัปปุริสะ ย่อมมีสัปปุริสธรรม ๗ ประการประจำตน

๓. อัตตสัมมาปณิธิ คือ ความประพฤติของบุคคล หมายถึง การตั้งตนไว้ชอบ ตน หมายถึง ร่างกายและจิตใจ การตั้งตนไว้ชอบจึงหมายถึง การตั้งอยู่ในสุจริต ๓

๔. ปุพเพกตปุญญตา คือ ประสบการณ์ของบุคคล หมายถึง ความเป็นผู้มีบุญได้กระทำไว้มาก่อน คือ ได้ทำบุญไว้ในอดีต

สรุปว่า หลักจักร ๔ มีความสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับมนุษย์ เพื่อให้งานมีคุณภาพ และนำมาซึ่งความเป็นพลเมืองที่ดีต่อปฏิบัติงาน ด้วยความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่งสอนในศาสนา หรือมีการประพฤติตนถูกต้องให้เป็นปกติทั้งด้านร่างกาย วาจา และจิตใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมในการดำเนินการบริหารงานบุคคลให้ นำมาซึ่ง ความ

เจริญก้าวหน้าสู่สถานศึกษาและองค์กร ด้วยคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลผู้มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษาตามแนวคิดตามธรรมจักร ๔ ทำให้การดำเนินการบริหารการศึกษามีเจริญในทุกด้านต่อไป

การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔

การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับศาสตร์สมัยใหม่สร้างความเจริญในภายในสถานศึกษา โดยมีวิธีการในการบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔ ในด้านการบริหารงานบุคคลเพื่อนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุงให้เหมาะสม จนเป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลอย่างมีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาได้ ดังนี้

๑. ด้านสถานที่ที่เหมาะสม (ปฏิรูปเทวาสะ) ผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องมีการสำรวจสถานศึกษา ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสภาพพร้อมที่จะจัดบุคคลเข้าไปปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ และสำรวจจุด จุดแข็ง จุดด้อยของสถานศึกษาเพื่อที่จะนำมาพิจารณาหรือประเมินเพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น หรือปรับปรุงส่วนที่ชำรุดให้สมบูรณ์เหมาะสมให้มีสถานศึกษาที่สะอาด สะดวกสบาย และมีความสงบร่มรื่นเหมาะสมกับการดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้เจริญได้

๒. ด้านคุณภาพของบุคคล (สัปปุริสอุปัสสยะ) ในการประเมินบุคคลให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานศึกษา ต้องดำเนินการตามระบบคุณธรรม มีคุณสมบัติพร้อมตามที่สถานศึกษากำหนดว่า บุคคลดี ต้องมีคุณวุฒิ คุณธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริหารและข้อบังคับของสถานศึกษากำหนดไว้

๓. ด้านความประพฤติของบุคคล (อัตตสัมมาปณิธิ) การประเมินต้องมีการพิจารณาใน

ความประพฤติของบุคคลผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานศึกษา โดยให้บุคคลภายในสถานศึกษานั้นมีส่วนร่วม และมีคณะกรรมการคอยตรวจสอบด้วยความยุติธรรม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลด้วยยึดกฎเกณฑ์ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด และให้เป็นไปตามกฎหมายรับรองเป็นที่ยอมรับของบุคคลภายในสถานศึกษา และสังคมยอมรับได้ ในความประพฤติที่ดีของบุคคล

๔. ด้านประสิทธิภาพของบุคคล (บุพเพกตปุญญตา) การประเมินผลงานบุคคลในด้านประสิทธิภาพ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมการประเมินร่วมพิจารณาตรวจสอบประสิทธิภาพของบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับค่าตอบแทนหรือเงินเดือน การมอบรางวัลแห่งความดี การให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยการร่วมกันประเมินผลงานของบุคคลในสถานศึกษามีคณะกรรมการและคณะผู้บริหารมีส่วนร่วม และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนในผลของบุคคลที่ได้ประเมินผลแล้ว ให้เป็นแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงผลการปฏิบัติหน้าที่ให้เจริญยิ่งขึ้นไปได้ จึงสามารถดำเนินการบริหารการศึกษาในการบริหารงานบุคคลในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลตามประสิทธิภาพให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องเป็นประโยชน์สร้างความเจริญต่อองค์การสถานศึกษา และพัฒนาร่างกายจิตใจของบุคคลให้เจริญยิ่งขึ้น

การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔ ในด้านการวางแผนงานบุคคลให้มีความเหมาะสมกับสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เหมาะสมด้านสถานที่ กับความสามารถของบุคคล ด้วยบุคคลจะต้องมีความพร้อมด้วยคุณสมบัติที่องค์การ

สถานศึกษากำหนด ซึ่งประกอบด้วยบุคคลมีคุณธรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่สถานศึกษานำมาพิจารณาบุคคล ด้วยจากประสบการณ์การปฏิบัติงานให้ตรงตามความต้องการขององค์การสถานศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานบุคคลภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นเป็นไปตามแผนและนโยบาย ในด้านการวางแผนการบริหารให้มีสถานที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของบุคคล ด้วยการดำเนินงานตามแนวคิดการประสานงานบุคคล โดยการอาศัยบุคคลให้ปฏิบัติงานจนได้รับผลสำเร็จ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ

การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีการพัฒนาคุณภาพของบุคคลให้มีการใช้ระบบคุณธรรมในการสรรหาบุคคล แล้วส่งเสริมความรู้ จัดอบรมแนะแนววิธีการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง จนถึงการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาส่งเสริมความประพฤติของบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม และจนถึงการพัฒนาประสบการณ์ของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณภาพและงานสำเร็จได้ด้วยดี โดยจัดอบรมและสร้างกิจกรรมในการประกวดหรือเสนอผลงานตามแนวคิดใหม่ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและทันสมัยกับปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาบุคคลได้เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าด้วย การเสริมทักษะให้กับบุคคล สะสมเป็นประสบการณ์ในการบริหารงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ภายในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามกระบวนการและมีคุณภาพตามต้องการได้ โดยการนำเอาทฤษฎีสองปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานของบุคคลเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดของบุคคลในทางดี และสร้างความรู้สึกรักต่อการปฏิบัติงาน ด้วยปัจจัยในการจูงใจบุคคล

ให้ต้องการทำงาน และปัจจัยค่าจูงเพื่อป้องกันบุคคลไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารบุคคล ในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพตามต้องการขององค์การและสถานศึกษาได้

บทสรุป

การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาสามารถนำพาองค์การสถานศึกษาไปสู่ความเจริญได้ ด้วยนำหลักจักรธรรมนำมาประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารการศึกษาตามกระบวนการให้ถูกต้องแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และภายในสถานศึกษาจักได้ผลประโยชน์เป็นอย่างดี ซึ่งหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้กับศาสตร์สมัยใหม่จะเป็นแนวทางการบริหารการศึกษาที่ได้พัฒนาองค์การ และบุคคลให้เจริญได้ทั้งร่างกายและจิตใจได้ ด้วยหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนานั้นมีประโยชน์ตามความเป็นจริงสำหรับผู้นำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องแล้วทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้นำไปปฏิบัติ และสามารถพิสูจน์ได้โดยไม่จำกัดกาลเวลา ปฏิบัติเวลาไหนก็จะเกิดผลดีเมื่อนั้นโดยการนำมาใช้กับการบริหารการศึกษาก็จะเป็นผลดีต่อองค์การสถานศึกษาอย่างมากมาด้วยการบริหารแบบขับเคลื่อนองค์การให้ไปสู่ความเจริญตามหลักจักร ๔ ในทฤษฎีการประสานงาน ด้วยประกอบกับแรงจูงใจของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยในการสร้างกำลังใจบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ด้วยความร่วมมือกันรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานร่วมกันแล้ว การบริหารการศึกษาตามหลักจักร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมนำพาบุคคลภายในองค์การสถานศึกษามีส่วนร่วมกันในการขับเคลื่อนองค์การสถานศึกษาไปสู่ความเจริญได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๒). **กระทรวงศึกษากับการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัลป์ยกร มั่นถาวรวงศ์. (๒๕๕๕). “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะครุศาสตร์ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กัลยา วิลารวรรณ. (๒๕๓๙). “การปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (๒๕๔๔). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธงชัย สันติวงษ์. (๒๕๓๘). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (๒๕๔๒). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (๒๕๓๗). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธณิศวรร จิตขวัญ. (๒๕๔๒). “ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภดล มนตรี. (๒๕๕๕). **กฎหมายการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ไฮเอ็ดพับลิช.
- บรรยงค์ โตจินดา. (๒๕๔๖). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : อมราการพิมพ์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (๒๕๕๓). **บริหารองค์กรแนวพุทธเลือกธรรมะให้ตรงกับปัญหาฝ่าวิกฤต**. กรุงเทพมหานคร : หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (๒๕๔๔). **พุทธวิธีในการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก.
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (๒๕๕๒). **พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรม**, กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (๒๕๓๔). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (๒๕๕๓). **กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- พิสุทธิ์ จันทนเศรษฐ. (๒๕๔๗). “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนครจำแนกตามขนาดโรงเรียน”. **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต**. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภารดี อนันต์นาวี. (๒๕๕๒). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี : มนตรี.

วรรณารถ แสงมณี. (๒๕๕๓). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง.

วรรณยุพา วิโนทพรรษ์. (๒๕๕๖). “ศึกษาบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สนิท ศรีสำแดง. (๒๕๕๗). **พระพุทธศาสนากับการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

สมคิด บางโม. (๒๕๕๑). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์.

สมพงษ์ เกษมสิน. (๒๕๒๙). **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ. (๒๕๕๕). **การพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการ PDCA**.
กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.